

даментальних знань щодо основних закономірностей музичного мистецтва, але й на засвоєння професійно-педагогічних знань і умінь, необхідних учителю в практичній діяльності. Іншими словами, зміст навчальних дисциплін слід розглядати через призму завдань шкільного предмета «музика». Така постановка проблеми дозволяє по-новому вирішувати і форми організації навчального процесу у вузі. Наприклад, цикл музично-теоретичних дисциплін (Історія музики, народна творчість, аналіз музичних форм, гармонія, поліфонія) повинен передбачати поряд з Історико-хронологічним підходом до аналізу музичних процесів і явищ, використання засобів стимулювання пізнавальної активності студентів. До них відносяться: порівняльно-зіставний аналіз явищ і процесів у розвитку музичних жанрів, форм спілкування майбутніх учителів музики з аудиторією, урахування музично-смакових уподобань конкретної аудиторії слухачів. До методів, що активізують участь студентів у обговоренні питань подачі музично-історичного матеріалу учням того чи іншого вікового періоду, слід віднести «круглі столи», прогностичні, аналітичні завдання, рольові і ділові ігри, моделювання педагогічних ситуацій і вирішення професійно-педагогічних завдань, пов'язаних з діяльністю вчителя музики в школі.

Таким чином, у процесі вивчення циклу музично-теоретичних дисциплін студенти матимуть можливість застосовувати як спеціфічні знання, пов'язані з історією розвитку музичного мистецтва, характеристикою конкретного жанру, так і знання, набуті в процесі вивчення циклу психолого-педагогічних дисциплін. Зворотним результатом цього процесу та своєрідним критерієм готовності до роботи в школі будуть ті знання, уміння і навички, які студент продемонструє у нових формах навчально-виховної роботи.

У цьому зв'язку педагогічне доцільним вважаємо творче використання досвіду організації і змісту системи музично-педагогічних практикумів (дитячі ігри, практикум у дитячому хорі і оркестрі, педагогічний практикум та інші), накопиченого інструкторсько-педагогічними факультетами музично-драматичних інститутів України наприкінці 20-их – середині 30-х років, які могли б істотно вплинути на зміцнення функцій контролю за якістю знань, умінь і навичок студентів сучасних музпедів у плані посилення їх педагогічної спрямованості на роботу в школі.

Безпосередньо з цією проблемою пов'язані питання формування елементів педагогічної майстерності в умовах музично-педагогічної підготовки у ВНЗ. Педагогічна майстерність передбачає систему професійно-педагогічних знань, умінь і навичок, методів і технічних прийомів, якими оперує студент при виконанні навчально-виховних завдань. Поряд з педагогічною спрямованістю і професійним знанням у структурі педагогічної майстерності важливе місце повинно відводитись педагогічним здібностям (дидактичним, організаційним, комунікативним і музичним).

ШКОЛА ТВОРЧОСТІ

Ільченко В.Р., Гуз К.Ж. (Полтава)

Каменями спотикання на шляху до якісної освіти є: невміння вчитися, перевантаження навчальних програм, одноманітність навчального процесу, збіденість методів його організації, авторитарність. Кого звинуватити в тому, що ці камені не прибрані? Як і коли вони будуть прибрані?

Головний напрямок зміни навчального процесу в обхід каменів спотикання заключається у вмілому структуруванні навчального матеріалу. Цей метод широко застосовується в системі освіти «Довкілля» при переформулюванні та «згортанні», фундаменталізації інформації під час створення учнями структур-но-логічних схем теми, розділу («еселесок», як їх назвали учні) під час моделювання образу природи.

Відомий лікар П.П. Кашенко лікував дітей творчістю. Уроки, на яких діти відчувають себе необхідними в природі і суспільстві, вони чітко виділяють. Кілька років у ЗОШ № 24 м. Полтави учні випускного класу початкової школи

відповідали на запитання: «Які три предмети ти назвеш серед найбільш необхідних?» Зміст типових відповідей: «Довкілля, фізкультура, праця. Бо на довіллі я набираюся розуму, на фізкультурі зміцнюю здоров'я, а на праці роблю корисні речі». Діти висловлюються точно: «Набираюся розуму». Сам, без примусу.

Життєвий світ (довкілля) вчить і виховує. Основне завдання до уроку серед природи для учнів 1-2 класу - повернутися з нього з власним запитанням. Не всім учням вдається виконати це завдання. Але запитання бувають такі, що вчитель не завжди на нього допоможе знайти відповідь. (Такі запитання кладуть у скриньку невідкритих таємниць і шукають відповідь з часом).

Скажемо, як відповісти першокласниці на запитання «Чому бувають квіти червоні, жовті і сині?» Учителька радить дівчинці покласти запитання у скриньку невідкритих таємниць - у 8 класі вона отримає відповідь. А дитина не хоче чекати. Вона сама відповідає на своє запитання малюнком: на синю квітку падає синє проміння, на червону - червоне, на жовту - жовте. Сонце одне і те ж, а «потяки», як вона їх називає, різні. Не віриться, що дитина могла додуматися до того, що різні кольори поверхонь залежать від того, яка складова білого світла ними відбивається. Я запитую у дівчинки: «Сонце у тебе одне і те ж. Чому ти намалювала різне світло від нього?» І думаю: нічого не відповідь дитина. Бо сама я не знаю, як відповісти на це запитання. А дитина ні секунди не думала над відповіддю: «Бо вночі, як немає сонечка, то немає ні червоних, ні синіх, ні жовтих квітів. Вони чорні або сірі». Вчителі не знали відповіді на запитання першокласниці, а вона вже знала й ще до того, як поставила запитання. Дівчинка зробила відкриття, до якого художники, вчені йшли по над 2 тис. років, дискутуючи про кольори тіл, поки І. Ньютон відкрив розклад білого світла на кольори. Подібних запитань на уроках серед природи у дітей народжується багато. Природа вчить і виховує, збуджує пізнавальну активність дітей.

Сидячи за партою, багато не натвориш. Для учнів 1-6 класів, поки ще у них не згасли природні потяги («інстинкти» за Дж. Дьюї) до дослідження і висновків, конструювання, моделювання, необхідні кабінети, які б моделювали життєвий світ дитини, довіллія. У кабінеті, крім обладнання для демонстрацій та лабораторних робіт, мають бути астрономічний, історичний куточок та мінімайстерня - майстерня для малюків.

Досвід організації кабінетів довіллія накопичений. Не вистачає коштів, кабінети обладнуються силами батьків, з використанням матеріалів довіллія. (Для порівняння: матеріали М.Монтессорі на світовому ринку коштують 30000 доларів; у Південній Кореї приватна школа отримує ліцензію в тому разі, якщо навчальне обладнання її кабінетів не менше 100000 доларів).

Навчальний план має задовольняти умови формування творчої особистості. У вітчизняному навчальному плані значна кількість одноденних предметів, і саме ті предмети, які дають можливість дитині побачити результати своєї творчої праці - конструкції, моделі, проекти і т. п.

ВІТЧИЗНЯНИЙ ДОСВІД ФОРМУВАННЯ ПРАКТИЧНОЇ СПРЯМОВАНОСТІ ЗНАТЬ УЧНІВ У СУЧАСНІЙ ШКОЛІ

Багачова В. (Полтава)

Політехнічна освіта, як невід'ємний елемент загальної середньої освіти, пройшла тривалий розвиток. Значний вклад в розробку теоретичних і практичних питань політехнізму внесли: П.П. Булонський, С.Е. Гайсинович, М.К. Гончаров, О.Г. Калашников, М.М. Пістак, С.М. Шабалов.

Виявленню підходів до визначення змісту політехнічної освіти присвячені роботи П.Р. Атутова, С.Л. Батищева, Ю.К. Васильєва, В.І. Гусєва, С.Г. Шаповаленка та багатьох інших. Місце й роль загальноосвітніх предметів в політехнічній освіті вивчалися В.Г. Зубовим, умови поєднання з продуктив-